Metodbeskrivning

Effektivitets-, kvalitets- och resursindex för utbildning samt vård och omsorg

Detta dokument beskriver beräkningsgången och de ingående nyckeltalen för Effektivitets-, Kvalitets- och Resursindex inom utbildning samt stöd och omsorg. Nyckeltalen listas i tabellerna nedan. Samtliga beräkningar görs med R-skript och avser den beräkningsmodell som gäller från och med avräkningsåret 2025.

Utbildning

Nyckeltal-ID	Namn	Verksamhet	Typ av index
U11901	Effektivitetsindex förskola	Förskola	Effektivitet
U15900	Effektivitetsindex kommunal grundskola F-9	Grundskola F-9	Effektivitet
U17900	Effektivitetsindex kommunal gymnasieskola	Gymnasieskola	Effektivitet
U11404	Kvalitetsindex förskola	Förskola	Kvalitet
U15401	Kvalitetsindex kommunal grundskola F-9	Grundskola F-9	Kvalitet
U17401	Kvalitetsindex kommunal gymnasieskola	Gymnasieskola	Kvalitet
U11001	Resursindex förskola	Förskola	Resurs
U15010	Resursindex kommunal grundskola F-9	Grundskola F-9	Resurs
U17001	Resursindex kommunal gymnasieskola	Gymnasieskola	Resurs

Stöd och omsorg

Nyckeltal-ID	Namn	Verksamhet	Typ av index
U31904	Effektivitetsindex ekonomiskt bistånd	Ekonomiskt bistånd	Effektivitet
U28900	Effektivitetsindex LSS boende och daglig verksamhet	LSS boende och daglig verksamhet	Effektivitet
U20900	Effektivitetsindex äldreomsorg	Äldreomsorg	Effektivitet
U31401	Kvalitetsindex ekonomiskt bistånd	Ekonomiskt bistånd	Kvalitet
U28408	Kvalitetsindex LSS boende och daglig verksamhet	LSS boende och daglig verksamhet	Kvalitet
U20404	Kvalitetsindex äldreomsorg	Äldreomsorg	Kvalitet
U31002	Resursindex ekonomiskt bistånd	Ekonomiskt bistånd	Resurs
U28001	Resursindex LSS boende och daglig verksamhet	LSS boende och daglig verksamhet	Resurs
U20008	Resursindex äldreomsorg	Äldreomsorg	Resurs

1. Om detta dokument

Kolada publicerar ett antal sammanvägda index som beskriver kommunernas verksamheter ur olika perspektiv: hur effektivt resurserna används (Effektivitetsindex), vilken kvalitet verksamheten håller (Kvalitetsindex) och hur kostnaderna ser ut i förhållande till andra kommuner (Resursindex). Indexen finns dels för utbildningsverksamheterna förskola, kommunal grundskola F-9 och kommunal gymnasieskola och dels för verksamheter inom stöd och omsorg: ekonomiskt bistånd, LSS boende och daglig verksamhet samt äldreomsorg.

Syftet med detta dokument är att beskriva hur indexen beräknas, vilka nyckeltal som ingår och med vilka vikter, samt vilka regler som styr beräkningen – bland annat hur bortfall hanteras, när ett nyckeltals föregående värde används istället för dess senaste, och hur indexberäknade delnyckeltal (t.ex. elevenkätsindex och brukarbedömningsindex) i sin tur byggs upp. Dokumentet beskriver beräkningen på en övergripande nivå och går inte igenom skripten rad för rad.

Beräkningen görs årligen. Avräkningsåret styrs av en variabel i skripten (“year”); i den version av skripten som ligger till grund för detta dokument är year satt till 2025.

2. Indexfamiljens struktur

De 18 nyckeltalen bygger på en gemensam, tre nivåer djup struktur som är densamma för alla sex verksamheterna:

- Effektivitetsindex – en sammanvägning av Kvalitetsindex och Resursindex för samma verksamhet.
    - Kvalitetsindex och Resursindex – varje index är en viktad sammanvägning av ett antal underliggande nyckeltal.
        - Ingående nyckeltal – i de flesta fall vanliga, direkt hämtade Kolada-nyckeltal, men i vissa fall är ett ingående nyckeltal i sig ett eget beräknat delindex, t.ex. elevenkätsindex för grundskola/gymnasieskola eller brukarbedömningsindex för LSS, äldreomsorg och ekonomiskt bistånd (se avsnitt 7).

Kvalitetsindex, Resursindex och Effektivitetsindex för samtliga sex verksamheter beräknas av samma skript i en och samma körning. De indexberäknade delnyckeltalen – elevenkätsindex respektive brukarbedömningsindex – beräknas i förväg av två separata men likartade skript, publiceras som individuella nyckeltal i Kolada och läses sedan in i effektivitetsindexberäkningen som helt vanliga ingående nyckeltal.

3. Effektivitetsindex

3.1 Vad indexet visar

Effektivitetsindex är en sammanvägning av Kvalitetsindex och Resursindex för samma verksamhet. Tanken är att en kommun som har högre kvalitet i förhållande till lägre kostnader ska få ett högt Effektivitetsindex, medan en kommun med lägre kvalitet i förhållande till högre kostnader får ett lågt värde.

3.2 Beräkningsgång

- För varje kommun hämtas det redan beräknade, normaliserade värdet för Kvalitetsindex respektive Resursindex inom verksamheten (se avsnitt 4–6).
- De två indexvärdena viktas lika (vikt 1 för respektive) och medelvärdet beräknas.
- Båda delindexen måste finnas för kommunen för att ett effektivitetsindex ska kunna beräknas. Saknas Kvalitetsindex eller Resursindex (t.ex. på grund av bortfall längre ner i beräkningskedjan) blir Effektivitetsindex bortfallsmarkerat för kommunen det året.
- Medelvärdet normaliseras därefter på nytt, med samma percentilbaserade metod som används på övriga nivåer (se avsnitt 8.2), till en skala 0–100. Det är detta normaliserade värde som utgör det publicerade Effektivitetsindexet.

Verksamhet	Effektivitetsindex	Bygger på Kvalitetsindex	Bygger på Resursindex
Förskola	U11901	U11404	U11001
Grundskola F-9	U15900	U15401	U15010
Gymnasieskola	U17900	U17401	U17001
Ekonomiskt bistånd	U31904	U31401	U31002
LSS boende och daglig verksamhet	U28900	U28408	U28001
Äldreomsorg	U20900	U20404	U20008

4. Kvalitetsindex och Resursindex – gemensam beräkningsmetod

Kvalitetsindex och Resursindex beräknas på exakt samma sätt, oavsett verksamhet – skillnaden ligger bara i vilka nyckeltal som ingår och med vilka vikter (se avsnitt 5–6). Metoden nedan gäller för samtliga tolv index (Kvalitet och Resurs för de sex verksamheterna).

4.1 Datainsamling

Samtliga ingående nyckeltal hämtas via Koladas öppna API, på kommunnivå, för det totala värdet (dvs. inte uppdelat på kön). Data hämtas både för aktuellt avräkningsår och för året innan – föregående års värde behövs för att fallback-regeln (avsnitt 8.3) ska kunna tillämpas för de nyckeltal där det är aktuellt.

4.2 Normalisering

Varje ingående nyckeltal normaliseras för sig, till en skala 0–100, genom att jämföra kommunens värde med samtliga kommuners värdefördelning för det aktuella året. Riktningen på normaliseringen styrs av om nyckeltalet är märkt som “lågt är bra” eller “högt är bra” i underlagsfilen. Se avsnitt 8.2 för den exakta beräkningsformeln, inklusive hur extremvärden hanteras.

4.3 Viktning och sammanvägning

Varje normaliserat nyckeltalsvärde multipliceras med sin vikt enligt underlagsfilen. De viktade värdena summeras därefter och delas på summan av vikterna (ett viktat medelvärde) inom respektive index. Har alla ingående nyckeltal vikt 1 blir det i praktiken ett ovägt medelvärde.

4.4 Krav på datatillgång – "allt eller inget"

På denna nivå gäller en strikt regel: samtliga ingående nyckeltal måste ha ett värde för kommunen det aktuella året för att index ska beräknas. Saknas det ett enda nyckeltal blir hela Kvalitets- eller Resursindexet bortfall för kommunen – det finns ingen tolerans för enstaka saknade nyckeltal på denna nivå.

> *Detta skiljer sig från beräkningen av elevenkätsindex och brukarbedömningsindex (avsnitt 7), där ett visst antal saknade delfrågor tolereras innan hela indexet räknas som bortfall. "Allt eller inget" gäller alltså för Kvalitetsindex, Resursindex och Effektivitetsindex, medan en tröskelregel gäller ett steg längre ner för de nyckeltal som själva är delindex.*

4.5 Sista normaliseringssteget

Det framräknade viktade medelvärdet normaliseras ännu en gång med samma percentilmetod (avsnitt 8.2), vilket ger det slutliga index-värdet på skalan 0–100. Detta andra normaliseringssteg görs eftersom det viktade medelvärdet av redan normaliserade delvärden inte automatiskt hamnar exakt på 0–100-skalan.

5. Ingående nyckeltal – utbildningsverksamheter

Nedan listas de nyckeltal som enligt underlagsfilen med ingående nyckeltal och vikter ingår i respektive Kvalitets- och Resursindex, tillsammans med riktning (om lågt eller högt värde är att betrakta som bra), vikt i sammanvägningen, samt om nyckeltalet är markerat för fallback (se avsnitt 8.3).

5.1 Förskola

Kvalitetsindex förskola (U11404)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N11010	Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi, antal	Lågt är bra	1	Nej
N11800	Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)	Högt är bra	1	Nej
N11810	Heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation, kommunal regi, andel (%)	Högt är bra	1	Nej

Resursindex förskola (U11001)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N11024	Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, (%)	Lågt är bra	1	Nej
N11032	Kostnad kommunal förskola, kr/inskrivet barn	Lågt är bra	1	Nej

5.2 Kommunal grundskola F-9

Kvalitetsindex kommunal grundskola F-9 (U15401)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N15091	Avvikelse från modellvärde, elever i åk 9 behöriga till gymnasiet, kommunala skolor, andel (%) (ny modellberäkning)	Högt är bra	2	Nej
U15402	Elevenkätsindex kommunal grundskola åk 8 – eget delindex, se avsnitt 7.1	Högt är bra	1	Nej

N15091 är ett modellberäknat mått: andelen behöriga elever jämförs mot ett förväntat värde utifrån ett socioekonomiskt index (vårdnadshavares utbildningsnivå och inkomst, ekonomiskt bistånd, elevens kön, invandringsår, boendeförhållanden m.m.). Ett positivt värde innebär alltså att kommunen presterar bättre än förväntat givet elevunderlagets sammansättning, inte nödvändigtvis ett högt andelsvärde i absoluta tal.

Resursindex kommunal grundskola F-9 (U15010)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
U15049	Strukturjusterad kostnad per elev i kommunal grundskola F-9	Lågt är bra	1	Nej

Resursindex grundskola bygger för närvarande på ett enda nyckeltal. Eftersom det bara finns en komponent blir Resursindexets normaliserade värde detsamma som det normaliserade värdet för U15049 – vikten på just detta nyckeltal spelar då ingen roll i sig, men "allt eller inget"-regeln (avsnitt 4.4) gäller ändå: saknas U15049 för en kommun blir Resursindexet, och därmed även Effektivitetsindexet, bortfall för kommunen.

5.3 Kommunal gymnasieskola

Kvalitetsindex kommunal gymnasieskola (U17401)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
U17508	Elevenkätsindex kommunal gymnasieskola åk 2 – eget delindex, se avsnitt 7.1	Högt är bra	1	Nej
N17655	Gymnasieelever med examen inom 3 år (exkl. IM), kommunala skolor, andel (%)	Högt är bra	2	Nej

Resursindex kommunal gymnasieskola (U17001)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
U17031	Programvalsjusterad kostnad kommunal gymnasieskola, kr/elev	Lågt är bra	1	Nej

Ingen av de nyckeltal som utgör underlag till förskolans, grundskolans eller gymnasieskolans Kvalitets- eller Resursindex är markerade med fallback (use_fallback = 0 för samtliga i underlagsfilen). Fallback-regeln finns i beräkningsmodellen (se avsnitt 8.3) och används för andra nyckeltal/verksamhetsområden i samma skript – se avsnitt 6.3 för ett exempel inom äldreomsorgen.

6. Ingående nyckeltal – stöd och omsorg

Motsvarande tabeller för verksamheterna inom stöd och omsorg, hämtade ur samma underlagsfil. Metoden är densamma som för utbildningsverksamheterna (avsnitt 4).

6.1 Ekonomiskt bistånd

Kvalitetsindex ekonomiskt bistånd (U31401)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N31814	Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av biståndsmottagare 18+ år	Lågt är bra	1	Ja
U31404	Handläggare inom ekonomiskt bistånd som har socionomexamen, andel (%)	Högt är bra	1	Nej
N25806	Index, brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO – eget delindex, se avsnitt 7.2	Högt är bra	2	Nej

Resursindex ekonomiskt bistånd (U31002)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N31005	Strukturjusterad nettokostnad ekonomiskt bistånd, kr/inv	Lågt är bra	1	Nej

6.2 LSS boende och daglig verksamhet

Kvalitetsindex LSS boende och daglig verksamhet (U28408)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N25803	Index, brukarbedömning LSS daglig verksamhet – eget delindex, se avsnitt 7.2	Högt är bra	1	Nej
N25802	Index, brukarbedömning LSS bostad – eget delindex, se avsnitt 7.2	Högt är bra	1	Nej

Resursindex LSS boende och daglig verksamhet (U28001)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N28013	Kostnad funktionsnedsättning LSS boende, kr/brukare	Lågt är bra	1	Nej
N28015	Kostnad funktionsnedsättning LSS daglig verksamhet, kr/brukare	Lågt är bra	1	Nej
N28018	Nettokostnadsavvikelse LSS (%)	Lågt är bra	1	Nej

6.3 Äldreomsorg

Kvalitetsindex äldreomsorg (U20404)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N20434	Fallskador bland personer 80+, 3-årsmedelvärde, antal vårdtillfällen/100 000 inv	Lågt är bra	1	Ja
N25807	Index, brukarbedömning äldreomsorg, hemtjänst – eget delindex, se avsnitt 7.2	Högt är bra	2,5	Nej
U21426	Personer 75+ år med hemtjänst med olämpliga läkemedel, andel (%)	Lågt är bra	1	Nej
N25808	Index, brukarbedömning äldreomsorg, särskilt boende – eget delindex, se avsnitt 7.2	Högt är bra	2,5	Nej
U23401	Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	Lågt är bra	1	Nej
U23421	Personer 75+ år i särskilt boende med olämpliga läkemedel, andel (%)	Lågt är bra	1	Nej
N23588	Enhetsundersökningen, äldreomsorg – omsorgspersonal som är undersköterska, vardagar i särskilt boende, andel (%)	Högt är bra	1	Nej

N20434 (fallskador) är, till skillnad från alla nyckeltal inom utbildningsverksamheterna, markerat med use_fallback = 1: saknar en kommun värde för avräkningsåret används i stället kommunens värde för föregående år (se avsnitt 8.3). Detsamma gäller N31814 inom ekonomiskt bistånd (avsnitt 6.1) – det är på huvudindexnivån dessa två nyckeltal som för närvarande har fallback aktiverat.

Resursindex äldreomsorg (U20008)

Nyckeltal-ID	Namn	Riktning	Vikt	Fallback
N20900	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	Lågt är bra	1	Nej

7. Fördjupning: indexberäknade ingående nyckeltal

Ett antal av de ingående nyckeltalen i avsnitt 5–6 är inte direkt uppmätta värden, utan själva beräknade delindex som byggs upp av ett flertal enskilda mätvärden. Det gäller elevenkätsindexen för grundskola och gymnasieskola (U15402, U17508), samt fem brukarbedömningsindex inom LSS, äldreomsorg och ekonomiskt bistånd (N25803, N25802, N25807, N25808, N25806). Dessa delindex beräknas i förväg, i separata skript, innan de används som vanliga ingående nyckeltal i respektive Kvalitetsindex.

7.1 Elevenkätsindex grundskola och gymnasieskola

Elevenkätsindexen bygger på elevernas svar i Skolinspektionens elevenkät och beräknas i ett separat skript. För grundskolan avser det 11 frågor till elever i årskurs 8, och för gymnasieskolan 9 frågor till elever i årskurs 2.

Ingående delfrågor – elevenkätsindex grundskola (U15402)

Nyckeltal-ID	Fråga
N15648	Hur mycket tycker du att ni elever får vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna?
N15659	Hur nöjd är du med din skola?
N15631	Hur ofta får du den hjälp du behöver under lektionerna?
N15632	Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet?
N15633	Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?
N15634	Hur ofta är det så stökigt på lektionerna att du har svårt att koncentrera dig? (omvänd fråga)
N15635	Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan?
N15636	Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan?
N15645	Känner du att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur du mår?
N15643	Känner du dig trygg i skolan?
N15653	Tycker du att du får den hjälp du behöver från skolan för att klara skolarbetet?

Ingående delfrågor – elevenkätsindex gymnasieskola (U17508)

Nyckeltal-ID	Fråga
N17678	Hur mycket tycker du att ni elever får vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna?
N17689	Hur nöjd är du med din skola?
N17661	Hur ofta får du den hjälp du behöver under lektionerna?
N17662	Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet?
N17663	Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?
N17665	Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan?
N17666	Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan?
N17675	Känner du att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur du mår?
N17673	Känner du dig trygg i skolan?
N17683	Tycker du att du får den hjälp du behöver från skolan för att klara skolarbetet?

Samtliga delfrågor har vikt 1 i underlagsfilen, det vill säga de vägs lika i beräkningen. Alla frågor är markerade "högt är bra" (lowgood = 0), med undantag för grundskolefrågan om stökiga lektioner (N15634) som är formulerad omvänt och normaliseras därefter. Inget av dessa nyckeltal har fallback satt till, istället laddas alltid värden från senaste genomförd elevenkät upp i Kolada för respektive kommun (kommunerna genomför undersökningen i regel vartannat år)

Beräkningsgång för elevenkätsindexen (per kommun och skolform):

- Varje delfråga normaliseras för sig till skalan 0–100 enligt samma percentilmetod som används på övriga nivåer (avsnitt 8.2).
- De normaliserade svaren viktas (samtliga har vikt 1 i denna modell).
- Antalet frågor utan svar räknas för kommunen. Om antalet saknade frågor är högst lika med tröskelvärdet (i den aktuella skriptversionen satt till 4, för både grundskola och

gymnasieskola) beräknas ett ovägt medelvärde av de frågor som faktiskt har svar. Är antalet saknade frågor fler än tröskelvärdet blir elevenkätsindexet bortfall för kommunen det året.

- Medelvärdet normaliseras ännu en gång (samma percentilmetod) till en ny skala 0–100 – detta är det färdiga elevenkätsindexvärdet.
- Elevenkätsindexet publiceras som ett eget Kolada-nyckeltal (U15402 för grundskola, U17508 för gymnasieskola) och används därefter som ett ingående nyckeltal i Kvalitetsindex grundskola/gymnasieskola (avsnitt 4–5) – dock utan den tröskeltolerans som gäller på denna delindex-nivå; på Kvalitetsindex-nivån krävs att elevenkätsindexet, precis som övriga ingående nyckeltal, finns för att index ska beräknas (avsnitt 4.4).

> *Tröskelregeln på delindexnivå och "allt eller inget"-regeln på huvudindexnivå (avsnitt 4.4) är alltså två olika regler som gäller på olika nivåer i beräkningskedjan: den första avgör om elevenkätsindexet över huvud taget kan räknas fram för kommunen, den andra avgör om Kvalitetsindexet kan räknas fram givet att elevenkätsindexet (och övriga ingående nyckeltal) finns.*

7.2 Brukarbedömningsindex – LSS, äldreomsorg och ekonomiskt bistånd

På samma sätt som elevenkätsindexen är fem av de nyckeltal som ingår i Kvalitetsindex för LSS, äldreomsorg och ekonomiskt bistånd i sig egna delindex, byggda utifrån resultat från brukarundersökningar (enkäter till personer som tar emot stödet eller omsorgen). De beräknas i ett eget skript som följer samma grundmetod som elevenkätsindexen men med ett annat tröskelvärde för tillåtet bortfall (3 i stället för 4) och en egen underlagsfil med delfrågor.

Nyckeltal-ID	Namn	Ingår i Kvalitetsindex	Vikt i Kvalitetsindex	Antal delfrågor
N25803	Index, brukarbedömning LSS daglig verksamhet	LSS boende och daglig verksamhet (U28408)	1	11
N25802	Index, brukarbedömning LSS bostad	LSS boende och daglig verksamhet (U28408)	1	18
N25807	Index, brukarbedömning äldreomsorg, hemtjänst	Äldreomsorg (U20404)	2,5	12
N25808	Index, brukarbedömning äldreomsorg, särskilt boende	Äldreomsorg (U20404)	2,5	14
N25806	Index, brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO	Ekonomiskt bistånd (U31401)	2	6

Beräkningsgången följer i grunden samma steg som för elevenkätsindexen (avsnitt 7.1):

- Varje delfråga i brukarundersökningen normaliseras för sig till skalan 0–100 (percentilmetoden, avsnitt 8.2).
- Samtliga delfrågor i brukarundersökningarna markerade med use_fallback = 1: saknar en kommun svar på en delfråga för avräkningsåret används i stället kommunens svar för föregående år, innan medelvärde och bortfallströskel beräknas (se avsnitt 8.3).
- De normaliserade (och vid behov fallback-ersatta) svaren viktas – samtliga delfrågor har vikt 1, dvs. ett ovägt medelvärde – och ett medelvärde beräknas förutsatt att antalet delfrågor som fortfarande saknar värde för kommunen inte överstiger tröskelvärdet (3 st).
- Medelvärdet normaliseras därefter ännu en gång till den slutliga skalan 0–100, och det är detta värde som publiceras som det egna nyckeltalet (t.ex. N25803) och som sedan används som en vanlig ingående komponent i respektive Kvalitetsindex – utan den tröskeltolerans som gäller på delindex-nivån (avsnitt 4.4).

Ingående delfrågor – LSS bostad (N25802)

Nyckeltal-ID	Fråga
U28644	Brukarbedömning servicebostad LSS – All personal förstår brukaren, lägeskommun, andel (%)
U28525	Brukarbedömning servicebostad LSS – Brukaren får bestämma om saker som är viktiga hemma, lägeskommun, andel (%)
U28526	Brukarbedömning servicebostad LSS – Brukaren får den hjälp hen vill ha, lägeskommun, andel (%)
U28529	Brukarbedömning servicebostad LSS – Brukaren känner sig trygg med alla i personalen, lägeskommun, andel (%)
U28531	Brukarbedömning servicebostad LSS – Brukaren trivs med alla i boendepersonalen, lägeskommun, andel (%)
U28571	Brukarbedömning servicebostad LSS – Brukaren vet vem hen ska kontakta om något är dåligt hemma, lägeskommun, andel (%)
U28530	Brukarbedömning servicebostad LSS – Brukaren är aldrig rädd för något hemma, lägeskommun, andel (%)
U28527	Brukarbedömning servicebostad LSS – Personalen bryr sig om brukaren, lägeskommun, andel (%)
U28528	Brukarbedömning servicebostad LSS – Personalen pratar så brukaren förstår, lägeskommun, andel (%)
U28518	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Brukaren får bestämma om saker som är viktiga hemma, lägeskommun, andel (%)
U28522	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Brukaren känner sig trygg med alla i personalen, lägeskommun, andel (%)
U28524	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Brukaren trivs alltid hemma, lägeskommun, andel (%)
U28523	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Brukaren är aldrig rädd för något hemma, lägeskommun, andel (%)
U28520	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Personalen bryr sig om brukaren, lägeskommun, andel (%)
U28521	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Personalen pratar så brukaren förstår, lägeskommun, andel (%)
U28641	Brukarbedömning gruppbostad LSS – All personal förstår brukaren, lägeskommun, andel (%)
U28519	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Brukaren får den hjälp hen vill ha, lägeskommun, andel (%)
U28560	Brukarbedömning gruppbostad LSS – Brukaren vet vem hen ska kontakta om något är dåligt hemma, lägeskommun, andel (%)

Sammanslagningen av frågor från både servicebostad och gruppbostad LSS i ett och samma delindex innebär att lss_bostad-indexet speglar ett gemensamt genomsnitt av båda boendeformerna.

Ingående delfrågor – LSS daglig verksamhet (N25803)

Nyckeltal-ID	Fråga
U28536	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren känner sig trygg med alla i personalen, lägeskommun, andel (%)
U28538	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren trivs alltid på sin dagliga verksamhet, lägeskommun, andel (%)
U28537	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren är aldrig rädd för något på sin dagliga verksamhet, lägeskommun, andel (%)
U28535	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Personalen pratar så brukaren förstår, lägeskommun, andel (%)
U28532	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, lägeskommun, andel (%)
U28658	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – All personal förstår brukaren, lägeskommun, andel (%)
U28533	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren får den hjälp hen vill ha, lägeskommun, andel (%)
U28562	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren vet vem hen ska kontakta om något är dåligt, lägeskommun, andel (%)
U28534	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Personalen bryr sig om brukaren, lägeskommun, andel (%)
N28685	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Personalen pratar med brukaren om att kunna få ett arbete med lön, lägeskommun, andel (%)
U28561	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Verksamheten är viktig för brukaren, lägeskommun, andel (%)

Ingående delfrågor – ekonomiskt bistånd IFO (N25806)

Nyckeltal-ID	Fråga
U31500	Brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO – få kontakt, andel (%)
U31506	Brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO – förbättrad situation, andel (%)
U31503	Brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO – inflytande, andel (%)
U31504	Brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO – påverka hjälp, andel (%)
U31501	Brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO – tydlig information, andel (%)
U31502	Brukarbedömning ekonomiskt bistånd IFO – visar förståelse, andel (%)

Ingående delfrågor – äldreomsorg, hemtjänst (N25807)

Nyckeltal-ID	Fråga
U21504	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – alltid eller oftast bra bemötande, andel (%)
U21463	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)
U21505	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – mycket eller ganska trygga, andel (%)
U21477	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – förtroende för personalen, andel (%)

Nyckeltal-ID	Fråga
N21497	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – träffa fast omsorgskontakt, andel (%)
U21481	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – få kontakt med hemtjänstpersonalen, andel (%)
U21462	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – möjlighet påverka tider, andel (%)
U21461	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – tillräckligt med tid, andel (%)
U21465	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – information om förändringar, andel (%)
U21464	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – möjlighet att framföra synpunkter eller klagomål, andel (%)
N21492	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – samarbete med anhöriga, andel (%)
U01421	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – besväras av ensamhet, kommun, andel (%) (omvänd fråga)

Ingående delfrågor – äldreomsorg, särskilt boende (N25808)

Nyckeltal-ID	Fråga
U23521	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – mycket eller ganska trygga, andel (%)
U23520	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – alltid eller oftast bra bemötande, andel (%)
U23480	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – förtroende för personalen, andel (%)
U23483	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – få kontakt med personalen på boendet, andel (%)
U23461	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)
U23516	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – möjlighet att framföra synpunkter eller klagomål, andel (%)
U23459	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – tillräckligt med tid, andel (%)
U23469	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – möjligheten att komma utomhus, andel (%)
U23467	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – maten smakar bra, andel (%)
U23468	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – måltidsmiljö, andel (%)
U23470	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – sociala aktiviteter, andel (%)
U23475	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – trivs med rum/lägenhet, andel (%)
N23491	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – samarbete med anhöriga, andel (%)
U23481	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – besväras ofta av ensamhet, andel (%) (omvänd fråga)

Samtliga delfrågor i de fem tabellerna ovan har vikt 1 och use_fallback = 1 i underlagsfilen. Nästan alla är markerade "högt är bra" (lowgood = 0); undantagen är U01421 (hemtjänst) och U23481 (särskilt boende), som båda handlar om att "besväras av ensamhet" och därför är markerade "lågt är bra" (lowgood = 1) och normaliseras omvänt.

8. Gemensamma beräkningsregler – sammanfattning

8.1 Datakälla, population och tidsperiod

Samtliga ingående nyckeltal hämtas löpande från Koladas öppna API (api.kolada.se), för region_type=municipality (kommuner, inte regioner) och för det totala värdet (kön = "T", inte uppdelat på kön). Data hämtas både för avräkningsåret och för året innan, för att kunna tillämpa fallback-regeln (8.3).

8.2 Normalisering – percentilmetoden

Samtliga nyckeltal och delindex normaliseras enligt samma princip, till en skala 0–100 där 0 är sämst och 100 är bäst:

- Om högt värde är bra: normaliserat värde = 100 × (kommunens värde − percentil 2,5) / (percentil 97,5 − percentil 2,5).
- Om lågt värde är bra: normaliserat värde = 100 × (percentil 97,5 − kommunens värde) / (percentil 97,5 − percentil 2,5).
- Percentilerna (2,5:e och 97,5:e percentilen) beräknas över samtliga kommuner som har ett värde det aktuella året.
- Värden som ändå hamnar utanför intervallet 0–100 (dvs. under percentil 2,5 eller över percentil 97,5) sätts till 0 respektive 100, så att enskilda extremvärden inte får ett orimligt stort genomslag.

> *Eftersom percentilgränserna beräknas på samtliga kommuners värden det aktuella året är normaliseringen relativ, inte absolut. Det innebär att en kommuns indexvärde kan förändras mellan två år även om kommunens eget råvärde är oförändrat – om övriga kommuners värden har förändrats, flyttar sig percentilgränserna och därmed skalan som kommunens värde jämförs mot.*

8.3 Fallback-regel

I underlagsfilerna är varje nyckeltal märkt med use_fallback = 1 eller 0. För nyckeltal med use_fallback = 1 gäller: saknas kommunens värde för avräkningsåret används i stället kommunens värde för föregående år. För nyckeltal med use_fallback = 0 lämnas värdet som bortfall om aktuellt år saknar data – ingen ersättning görs. Fallback tillämpas per nyckeltal och kommun, inte på indexnivå.

Hur mycket fallback-regeln faktiskt används skiljer sig mellan de tre beräkningsstegen, eftersom var steg har sin egen underlagsfil med egna use_fallback-inställningar:

- Huvudindexnivån (avsnitt 5–6): av de nyckeltal som direkt matar Kvalitets- och Resursindex är det bara två som har fallback aktiverat – N31814 (ekonomiskt bistånd) och N20434 (äldreomsorg).
- Elevenkätsindexens delfrågor (avsnitt 7.1): inga delfrågor har fallback aktiverat: use_fallback = 0 för samtliga. Dock genomförs undersökningen bara vartannat år. För att inte hälften av kommunerna ska få bortfall vartannat år läses senast tillgängliga resultat in även de år då kommunen inte genomfört undersökningen.
- Brukarbedömningsindexens delfrågor (avsnitt 7.2): samtliga delfrågor har fallback aktiverat (use_fallback = 1 för samtliga).

8.4 Tröskel för bortfall vid delindex kontra "allt eller inget" vid huvudindex

Två olika bortfallsregler tillämpas beroende på var i beräkningskedjan man befinner sig:

- Kvalitetsindex, Resursindex och Effektivitetsindex (avsnitt 3–6): samtliga ingående nyckeltal måste finnas. Saknas ett enda nyckeltal (efter försök att använda fallback-år för de nyckeltal med det aktiverat) blir hela indexet bortfall för kommunen.
- Indexberäknade delnyckeltal, dvs. elevenkätsindex och brukarbedömningsindex (avsnitt 7): ett visst antal saknade delfrågor tolereras (tröskelvärdet 4 för elevenkätsindexen, 3 för brukarbedömningsindexen). Ligger antalet saknade delfrågor inom toleransen beräknas ett medelvärde av de frågor som har svar; överskrids toleransen blir delindexet bortfall.

8.5 Hantering av riket

I den inläsningsfil som skapas av beräkningsskripten läggs alltid en rad till för riket (regionkod 0000), men med bortfallskod. Effektivitets-, Kvalitets- och Resursindex för riket beräknas alltså inte.

9. Tidsberoenden och datakvalitet – SCBs räkenskapssammandrag

Flera av de nyckeltal som ingår i Resursindex – och som därmed indirekt påverkar Effektivitetsindex – bygger helt eller delvis på uppgifter från SCBs räkenskapssammandrag (RS), det underlag där kommunerna årligen rapporterar in sin ekonomiska redovisning. Detta orsakar ett beroende i indexberäkningen i kostnads- och nettokostnadsavvikelse-nyckeltalen för verksamheterna. Alltså beräkningen av Resursindex.

SCB publicerar preliminära RS-uppgifter tidigare under året, men den definitiva och slutgiltiga publiceringen sker normalt först i slutet av augusti. Det får flera praktiska konsekvenser för beräkningen av Resurs- och Effektivitetsindex, inom både utbildning och stöd och omsorg:

- Beräkningar som görs innan den definitiva augusti-publiceringen baseras på preliminära RS-uppgifter (eller på inga uppgifter alls för kommuner som ännu inte rapporterat) och kan behöva räknas om när slutgiltig data finns tillgängliga.
- En kommun som ännu inte rapporterat in till RS vid beräkningstillfället saknar värde på de berörda nyckeltalen. Eftersom "allt eller inget"-regeln gäller (avsnitt 4.4/8.4) och dessa kostnadsnyckeltal saknar fallback (avsnitt 8.3) blir kommunens Resursindex – och därmed även Effektivitetsindex – bortfall för det året, om beräkningen görs innan kommunen har rapporterat.
- Eftersom normaliseringen är relativ och bygger på samtliga kommuners värdefördelning (avsnitt 8.2) kan även kommuner som redan rapporterat definitiva uppgifter få ett förändrat indexvärde när fler kommuners definitiva RS-data kommer in och förskjuter percentilgränserna, även om den egna kommunens råvärde inte ändras.

> *Av dessa skäl bör Resurs- och Effektivitetsindex som beräknas och publiceras före den definitiva RS-publiceringen i slutet av augusti betraktas som preliminära, i synnerhet för de kommuner och nyckeltal som är direkt beroende av räkenskapssammandraget. En uppdaterad, mer definitiv beräkning bör göras när SCBs slutgiltiga RS-data för avräkningsåret har publicerats.*

10. Publicering av effektivitetsindex på kolada.se

RKA publicerar effektivitetsindex för ett år i taget. När ett nytt års index publiceras tas föregående års indexvärden bort från Kolada.

Anledningen är att effektivitetsindex i första hand är utformat för att jämföra kommuner med varandra vid en given tidpunkt, inte för att följa utvecklingen i en kommun över tid. En kommuns indexvärde bestäms av hur kommunen ligger till i förhållande till andra kommuner. Ett förändrat indexvärde mellan två år behöver därför inte innebära att kommunens egen effektivitet har förbättrats eller försämrats.

Dessutom förändras statistiken som ligger till grund för indexen över tid. Nya nyckeltal utvecklas, andra upphör att tas fram och beräkningsmodeller kan behöva justeras för att indexen ska bygga på relevanta och tillgängliga mått. Det innebär att indexvärden från olika år kan vara beräknade utifrån delvis olika underlag och modeller.

För att minska risken för missvisande jämförelser över tid publiceras därför endast det aktuella årets effektivitetsindex i Kolada. När ett nytt års index publiceras ersätter det föregående års index.